

"ישיבישע בלאט" - "הדף היומי" מבחר "שאלות ותשובות" ל"עיון והעמקה" בדברי הגמרא

דף יב.

השאלות

1. אביי אומר בהא נמי טעה וכו', ויל"ע האם רב פליג עליה או שאביי מוסיף הוי?
2. ורצח, לריה"ג מצוה ולר"ע רשות, וכתב רש"י דפעמים משמש לכך ופעמים לכך וקשה א"כ במה נחלקו ומה הסיבה של כל דעה שפה הכוונה רשות או מצוה?
3. יש לעיין בגואל הדם שבא להרוג הרוצח, וקדם הרוצח והרגו, האם נהרג עליו?
4. אמר מר זוטרא בר טוביה אמר רב, רוצח שיצא חוץ לתחום ומצאו גואל הדם והרגו נהרג עליו, ויל"ע האם פליג ארב הונא לעיל (י:): דאם הרגו גואל הדם בדרך לעיר מקלט גולה?
5. הא בבנו הא בבן בנו, ועי' רש"י ולכאורה מבואר כן שנכד אינו מחוייב בכבוד הסבא ולכן יכול להורגו, וקשה מהמדרש (ב"ר עד' ה') עה"פ ויזבח זבחים וגו' שחייב אדם בכבוד אביו יותר מכבוד אבי אביו, משמע דחייב בכבוד זקינא?
6. כתב הרמב"ם (א' ב') דגואל הדם הוא הראוי ליוורש, וקשה דבבנו אינו ראוי לירש את אחיו ומה הס"ד שיהיה גואל הדם?
7. ערי מקלט בדירה תלה רחמנא, וקשה הלא תחום העיר קולט אע"פ שאינו ראוי לדירה?

הרמב"ם (רוצח ז' יב') פסק דבטלה כהונה, עי' כסף משנה, ובהלכות ביאת מקדש (ו' י') פסק דנמצא חלל עבודתו כשירה לשעבר, ולא עובד, ואם עובד לא חילל, וקשה במה בטלה הכהונה, ועי' קה"י יא' שתלה זאת בטעמים המובאים בגמ' (קידושין סז:) בשיטת ר"י, ובזה תלוי שתי הדברים האם בטלה או מתה, והאם מחלל להבא, ועי' מרחשת ח"א ח' דעובר איסור רק לא חילל, ובדבר אברהם כו' ט' ואילך.

לכתניא, רבי עקיבא אומר מנין לסנהדרין וכו', וכל הסוגיא נמצאת בר"ה כה: ושם נחלקו ר"ע ור"ט, עיי"ש תוס' ובטורי אבן.

והתניא ההורגו במייד נהרג בשוגג גולה, לדעת הריטב"א ל"ג וההורג, וקאי על הרוצח דאם יצא בשוגג מהעיר מקלט אסור להורגו אלא חוזר לעיר, והרמב"ם ה' יא' פירש כפשוטו על מי שהרג את הרוצח ועי' ערו"ל.

תודה אילן, הקשו שגגות לא התקדשו, ובבאור תי' נראה דלתי' א' גגות ירושלים לא התקדשו רק אילן הוי אורה, ולתירוץ ה"ב גגות ירושלים כירושלים, ל"כ המהרש"א, ועי' מל"מ (שגגות יא' ד') שהוכיח שגגות ירושלים כגגות העזרה ולא קדשו, ועי' ביאור המהר"ם בתוס', וברמב"ם כאן ובמע"ש נקט דאיי"ר בעומד תחת האילן.

ע"ב

1. כי היכי דבנופו לא מצי אכיל בלא פדייה בעיקרו נמי לא מצי אכיל, עי' רש"י, וקשה למה לא יאכול ממ"נ דאם הוא בפני אוכלו כמעשר שני ואם הוא ככחוף מועלת הפדייה?
 2. הרג באותה העיר גולה משכונה לשכונה, וקשה הא גם אם הרג מחוץ לעיר גולה משכונה לשכונה?
- מסאן אמר בן לוי שהרג וכו', בבאור מימרא זו עי' סוגיא בזבחים ק"ז. ובתוס' שם, ריטב"א כאן ורמב"ם ז' ה'.

התשובות מעבר לדף

השתדלנו להביא את תמצית דברי המפרשים, מלבד אלו המובאים בגמ' כמו תוס', מהרש"א רש"י וכו', שעליהם בדרך כלל כתבנו ועיין.

התשובות

1. עי' בכלי חמדה (עה"ת פ"ר יתרו) דרב ס"ל כיון דזר כשר בבמה ממילא גם קולטתו בשגגה.
2. ביאר בריטב"א דברוב המקומות זהו למצוה וריה"ג אזיל בתר רוב, ועי' שאגת אריה.
3. במשנה למלך רוצח (א' טו') הסתפק בזה, ונוטה לומר דפטור, ובערוך לנר הקשה עליו מספרי מפורש דאסור להרגו, ובשיעורי הר"ש מחלק בין מ"ד שמצוה לגואל הדם להורגו, שודאי אסור לו להקדים ולהרגו, לבין מ"ד רשות שלשיתו הספק, ועי"ש מה שכתב לחלק בין דין קנאים לכאן.
4. לפום ריהטא נראה דפליגי, ועי' ריטב"א בשם הרא"ה דמדלא הובא בגמרא דפליגי אולי יש לחלק דכשנקלט כבר ודעתו לחזור אסור להורגו אף לרב הונא, עי' ח"י רבי שמואל ד' י'.
5. ביד דוד תי' דהכא שבא לגאול דם אביו הוי כיבוד אביו שהוא חייב בו יותר מכבוד זקינא, ועי' שאגת אריה, וביד אברהם (יו"ד רמ') כתב דכל החיוב לזקינא הוא בשביל אביו והשתא שמת ליכא חיוב, (עי' שפת אמת שבבן על האב לא פוקע דין גואל הדם אלא יש מעכב של כיבוד אב).
6. עי' רעק"א על הרמב"ם שהעמיד באב שהרג גרושתו ובזה בנו שנעשה לגואל הדם הוא הירוש, ובחי' ר"ש ביאר דא"צ ראוי ליוורשו בפועל, אלא הכוונה למי שיוורש בלא דין משמוש, ועי' ר"ח.
7. כן הקשה בריטב"א ותי' שאפשר לדור שם אלא שאסרה תורה, אבל בעיקר אילן אינו ראוי לדירה, ועי' אבן האזל (ח' יא') דנקט דבאמת הברייתא דהכא פליגא אברייתא דלעיל.

ע"ב

1. כן הקשה התוס' רעק"א על במשניות (מעשרות ג' י'), וביאר הערו"ל"נ שכוונת רש"י שאינו יכול לאוכלו בתורת חולין רק בתורת מעשר ובתפארת ירושלים כתב דהוא דין ודאי דהנוף מושך אחריו את העיקר ואין לו את הקולת פדייה וכן פירש השפת אמת
2. כן הקשה בשיח יצחק, ותי' בתחילה דמחוץ לעיר התיר עצמו למיתה ואינו גולה ויל"ע בזה ועי' בכל דבריו שם.

לע"נ מרת אביבה בת הג"ר משה ע"ה נלב"ע ד' תשרי

להנצחות והארות 0527652935, או 7652935@gmail.com לקבלת הדף במייל מידי יום שלח בקשה לכתובת הנ"ל והדף יישלח אליך בל"ג מידי יום.

חדש ומומלץ! ניתן לקבל את השאלות במייל מידי בוקר ואת דף התשובות בערב

בע"ה בקרוב יפתח קו טלפון בו יהיה ניתן לשמוע את השאלות והתשובות מידי יום, וכן לענות תשובות נוספות לשאלות - עקבו אחרי ההודעות.